

TZ 581440

76.000

YAZAN: Dr. Cahit TANYOL

manzumesinde, bu meleğin lânetleri ağlar. Bu eserinin büyüklüğü, şiir oluşundan ziyade, buñdandır.

Tevfik Fikre - tin ölümünün otuz beşinci yıldönümü münasebeyle geçenlerde bir anma töreni yapıldı. Yıllardanberi adı çeşitli münakaşâ konularına karışan bu büyük adamdan günümüze neler kaldı? Diye söyle bir düşündüm.

Şiire ilk heves ettiğim yıllarda onun «Rûbabı Şikeste» si bana, hayatın tiksintisini fısıldayan bedbin bir arkadaş vazifesini gördü. Uzun zaman esyaya ve hayata onun gözleriyle baktım. Doğduğum ve çocukluğumu geçirdiğim Nizip kasabasında, ceviz ağaçlarının gölgesine, iğde ve büküzümlerle çevrilmiş bahçelerin tozlu yollarına, onun gamlı ve çetrefil mısralarını serptim. Gerçi hayatımın daha sonraki devrelerinde, bir daha Fikretin şiirlerine dönmedim. Fakat ne zaman yılları aralıyarak, ilk gençliğimin rüyalarına dalsam, onun bedbin ve çocuk sesini arkamda işitir gibi olurum.

Şimdi kendi kendime soruyorum: Fikretten şair olarak bize neler kaldı? O sadece bende muayyen bir yaşın hatırası mıdır? Başkalarını bilmem; fakat Fikret, benim için, hiçbir mısraında toparlayamadığım acı bir taddan ibarettir. Çocukluğumuzda, okuduğumuz bazı kitapların bize nasıl tatlı ve erişilmez bir âlemden büyüleyip serptiğini biliriz. Böyle kitapları yeniden açmak insanı hayal sukutuna uğratar. «Rûbabı şikeste» yi on beş - yirmi senenin üstünden atlayarak, böyle bir korku ile tekrar açtım. Sis, Rücu, Bir Lahzai Teahhur, Millet Şarkısı gibi, hiddetli birkaç manzume müstesna, orada okunmaya değer tek bir mısra dahi bulamadım. Birçok manzumeler bana, orada okul talebelerinin çocukça bir insan ve hayat anlayışını hatırlattı. Anladım ki, şiir bahsinde, Fikretten günümüze, masum ve fakat namuslu birkaç manzumenin terbiyevî faziletinden başka bir şey kalmamış, onların çoğu da «Servet-i Fünun» nesline mahsus bir kuş dili ile söylendiği için, bugün, genç nesiller bu manzumelerin feyzinden uzak bulunmaktadır.

Fikretin manzumeleri bugün artık okunmuyor. Gerçi onlar okunduğu devirlerde dahi, şiir zevkinden ziyade, bir içtimai ve ahlâkî tatminin kaynağı idi. O, bazılarının sandığı gibi, büyük bir şair değildi. Hattâ hiç şair değildi de denebilir. Çünkü «Servet-i Fünun» nesli gibi, Fikret de, şiirin ne olduğunu anlamamıştı; onu fikirde ve şekilde bir yenilik hareketi sanmıştı. Bundan ötürü bugün onda, adından daha üstün bir değer bulmamız mümkün değildir. İnsanın eserleri ölür de adını ölmez mi? İşte Fikretin asıl büyük tarafı burada. Evet, Fikretin eserleri öldü fakat adı ölmüyor. Onun eserlerinin ölmesini sadece dilinin anlaşılmasınaya yorarak, şiirden hiçbir şey anlamamak olur. Gerek Fikret ve gerekse toptan «Servet-i Fünun» şairleri manzumelerini bugünkü türkçe ile de yazmış olsalardı bile, onlar hakkında verilen bu hükümlümüz hiçbir şaşkınlığa uğramazdı. Çünkü şiir hakkında yanlış fikirlere sahip olmak, mutlaka kötü şiir meydana getirmeyi gerektirmez. İşin doğrusu, Fikret neslinin şairleri, Abdülhak Hâmid gibi, gafletlerini istidatlarıyla yenecek kudrette de değillerdi.

Fikretin büyüklüğü, şairliğin den değil de, büyük bir düşündür olmasından mı ileri geliyor? Sanmam. Çünkü o, ne Prens Sabahaddin ve ne de Ziya Gökalp gibi bir düşünce sisteminin adamı idi. İçtimai ve terbiyevî fikirlerinde

onu, kısmen Sabahaddin Beyin müridi olarak görüyoruz.

Böyle olmasına rağmen, neden Fikret hâlâ büyük adamların ön plânında görünüyor? Onun adı etrafında nesiller birbiriyle daimi bir çatışma halinde. Adı kavga konusu. Bunun sebebi, Fikretin ahlâki şahsiyetidir. O da, tıpkı Sabahaddin Bey gibi, cemiyyetimizin yetiştirdiği nadir ahlâk kahramanlarından biri idi. O, temiz insandı. Bu temiz ve cesur adamın içinde yenilmez çelik kanatlı bir melek yaşıyordu. Sis

Fikret, bütün hayatı boyunca, insanların bir takım hırs ve menfaat arkasında koşmalarını anlamadı. İçi, aydınlık bir mabet gibi, gölgelenmedi yaşadı. Ve «Hak belledğin bir yolda yalnız gideceksin» derken, devrinin bütün insanlarını kaybetmeyi göze aldı. Fakat bununla insan oğlunun hakiki ve ebedi tarafını buldu. İşte bundan dolayıdır ki, Fikretin adı, eserlerin ve fikirlerin üstünde, bir şahikadan nesillere bakmasını ve kendini hatırlatmasını biliyor.

